

Nacionalni reformni program še brez motorja

20.4.2015

V osnutku Nacionalnega reformnega program je nekaj nastavkov za višjo konkurenčnost in boljše poslovno okolje, vendar bistveno premalo za odločnejši razvojni zagon.

Nacionalni reformni program (NRP), ki ga je Vlada RS poslala socialnim partnerjem, vsebuje prava ključna cilja: gospodarsko rast in javnofinančno konsolidacijo. Prav tako pravilno ugotavlja, da so za gospodarsko rast potrebni izboljšani dejavniki konkurenčnosti, dvig produktivnosti in stopnje zaposlenosti ob zavedanju demografskih in okoljskih omejitev in priložnosti. Toda manjka konkretnih ukrepov za doseg teh ciljev.

Na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) že nekaj časa opozarjamo, da smo kljub boljšim napovedim gospodarske rasti še vedno na pomembni prelomnici – ali bomo izkoristili boljše čase za hitrejši, reformi izhod iz še vedno ne najboljših razmer ali pa bomo tudi to priložnost zapravili. Lani smo namreč kljub rasti v gospodarstvu pridobili nazaj zelo malo od več kot 90.000 delovnih mest, ki smo jih v gospodarstvu izgubili po letu 2008.

Ni dovolj denarja za razvoj. Slovensko poslovno okolje ni prijazno za investitorje. Posledično imamo krizo v javnih financah. Še vedno čakamo na nujno razvojno prestrukturiranje javne porabe in reforme.

Sanacija bank in javnih financ bo zaman, če ne bomo končno podprli rasti in zaposlovanja v gospodarstvu. Prav zato je koncept izhodišč GZS za socialni sporazum 2015-16 stremel k vzdržni kombinaciji ukrepov za hitrejši **razvoj** (podpora izvozu, zagon strateških investicij, razvojno naravnani proračun in prenova izobraževalnega modela), **reform** (javnega sektorja, zdravstva, trga dela, javnega naročanja) in **nižjih obremenitev gospodarstva** (zlasti razbremenitev dela in trošarin).

Iz osnutka NRP ni mogoče razbrati sektorskih ukrepov, s katerimi bi Slovenija kot članica EU sledila skupnim razvojnim ciljem Evropa 2020 in specifičnim ciljem in ukrepom, ki jih Sloveniji nalaga Svet EU; da bi tako trenutno rast izkoristili za potrebne kratkoročne izboljšave in strukture spremembe in reforme, ključnih za krepitev konkurenčnosti, privlačnost za sveži kapital in s tem kvalitetna delovna mesta, manjšo brezposelnost, zlasti med mladimi.

Slovenija je namreč po analizi Evropske komisije - *Member States' Competitiveness Report 2014* - po primerljivih podatkih za leta 2007-2012 po konkurenčnosti in učinkovitosti državne administracije pristala na zadnjih mestih med članicami EU28, in sicer zaradi organizacijske strukture vlade in šibke institucionalne zmogljivosti za načrtovanje in implementacijo sprejetih politik. Zato bi od NRP pričakovali odgovor, ki bi podal konkretne ukrepe za odločne spremembe v letih 2015 in 2016.

Kaj še manjka v osnutku Nacionalnega reformnega programa?

a. **Diagnoza.** Marsikje v besedilu je že diagnoza napačna, površna ali pomanjkljiva. Ni primerjalnih podatkov o slovenskih stroških dela v bruto dodani vrednosti z ostalimi članicami EU oziroma Višegradske skupine, kar bi bilo korektno zaradi pregledne primerjave s tujino. Ni podatka o velikem obsegu državnega lastništva v gospodarstvu, kjer smo na 1. mestu v EU. Ni navedeno, kolikšna je brezposelnost med diplomanti, čeprav res veliko študentov diplomira, a mnogi ne dobijo dela.

b. **Reforme.** Res je v besedilu omenjena zdravstvena reforma, sicer še z obrisi. Tudi davčna reforma, pri njej sploh še ni jasno, kako bomo razbremenili stroške dela. Le tak namen je izkazan. Tudi sicer ni pravega reformnega zagona. V naslednjem obdobju bi spet zgolj spremljali učinke nekdanje reforme na trgu dela. Pokojninsko reformo pa bi pripravljali šele za čas po letu 2022.

c. **Odlaganje rešitev.** Pomembne rešitve se spet prelagajo na poznejši čas. Test MSP, s katerim bi preverjali učinke nove zakonodaje pred sprejemom v parlamentu, bomo po novem začeli uveljavljati

šele v drugi polovici leta 2016. Že zdavnaj bi moral biti v veljavi. Spremembe prostorske zakonodaje, ki so vnovič omenjene v Nacionalnem reformnem programu, bi morale biti sprejete že jeseni lani.

č. Pasti novih obremenitev. Čeprav Vlada RS stoji na stališču, da ne bo novih obremenitev gospodarstva, to v Nacionalnem reformnem programu ni najbolj jasno. Kako bomo denimo financirali socialno podjetništvo? Kako bomo z davčno reformo razbremenili delo, če bo prihodek od novega davka na nepremičnine prihodek občin, slednje pa bodo dobile manj iz proračuna? Zakaj ni nič zapisanega o znižanju dajatev ob uvedbi davčnih blagajn? Če slednjega ne bo, bo to definitivno pomenilo dodatno obremenitev gospodarstva, ne pa zgolj prelivanja denarja od goljufov k poštenim podjetnikom. Nenazadnje: zakaj je pri davčnih obremenitvah v poglavju o administrativnih bremenih omenjeno le znižanje davka od dohodka pravnih oseb v zadnjih letih, zelo malo pa je podatkov o visokih drugih davčnih in drugih finančnih obremenitvah?

d. Razvoj. NRP gradi rast na krepitvi naložb v inovativnost, raziskave in razvoj v skladu s Strategijo pametne specializacije. Ne vključuje pa ukrepov in nosilcev, ki so ključni za njihovo implementacijo.

To je samo nekaj primerov, ki bijejo v oči. Vladi RS zato predlagamo, da izboljša diagnozo, okrepi reformni program s konkretnimi ukrepi, si postavi ambicioznejše časovne in vsebinske cilje in odpravi strah gospodarstva pred novimi obremenitvami, ki veje iz posameznih delov osnutka Nacionalnega reformnega programa 2015.

Predsednik GZS, mag. Samo Hribar Milič: »Osnutek NRP in program programa stabilnosti predstavljata bolj želje na papirju kot uresničljive ukrepe. Pričakovali smo bistveno več, sploh, če upoštevamo še vedno visoko brezposelnost in krizo predvsem v tistem delu gospodarstva, ki deluje na domačem trgu.«